

ಒಟ್ಟು ಮುದ್ರಿತ ಪುಟಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 16]

Total No. of Printed Pages : 16]

ಒಟ್ಟು ಪ್ರಶ್ನೆಗಳ ಸಂಖ್ಯೆ : 38]

Total No. of Questions : 38]

ಸಂಕೇತ ಸಂಖ್ಯೆ : **83-M**

Code No. : **83-M**

A

CCE RR

Question Paper Serial No. **600**

येथून कापा.

विषय : विज्ञान

Subject : **SCIENCE**

(ಭೌತ ವಿಜ್ಞಾನ, ರಸಾಯನ ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೀವ ವಿಜ್ಞಾನ / Physics, Chemistry & Biology)

(ಮರಾಠಿ ಮಾಧ್ಯಮ / Marathi Medium)

(ಪುನರಾವರ್ತಿತ ಶಾಲಾ ಅಭ್ಯರ್ಥಿ / Regular Repeater)

दिनांक : 27. 06. 2022]

[Date : 27. 06. 2022

समय : बೆಳಗ್ಗೆ 10-30 ರಿಂದ ಮಧ್ಯಾಹ್ನ-1-45 ರವರೆಗೆ] [Time : 10-30 A.M. to 1-45 P.M.

ಗರಿಷ್ಠ ಅಂಕಗಳು : 80]

[Max. Marks : 80

विद्यार्थ्यांना सामान्य सुचना :

1. ह्या प्रश्नपत्रिकेत तीन भाग आहेत :
भाग-A : भौतिकशास्त्र, भाग-B : रसायनशास्त्र, भाग-C : जीवशास्त्र.
2. प्रश्न पत्रिकेमध्ये बहुपर्यायी, वस्तुनिष्ठ, लघु उत्तरी आणि दीर्घ उत्तरी प्रकारचे 38 प्रश्न आहेत.
3. प्रश्न पत्रिका विरुद्ध बाजूच्या आच्छादनाने सील (बंद) करण्यात आली आहे. परीक्षा सुरू झाल्यावर उजव्या बाजूने कापून तुम्हाला ती उघडावयाची आहे. प्रश्न पत्रिकेमधील सर्व प्रश्न व्यवस्थित आहेत की नाहीत ते तपासून पाहा.
4. बहुपर्यायी, वस्तुनिष्ठ, लघु उत्तरी आणि दीर्घ उत्तरी प्रश्नांसाठी दिलेल्या सूचनांचे पालन करा.
5. उजव्या बाजूच्या कडेला (काठावर) असलेली संख्या पूर्ण गुण दर्शविते.
6. पेपरची उत्तरे सोडविण्यासाठी दिलेला जास्तीत जास्त वेळ प्रश्न पत्रिकेच्या पृष्ठावर वरील भागात दिलेला आहे. त्यामध्ये प्रश्न पत्रिका वाचण्यासाठी 15 मिनिटेही दिलेली आहेत.

600

RR (A)-(600)-13004

[Turn over

Tear here

TEAR HERE TO OPEN THE QUESTION PAPER
प्रश्न पत्रिका येथून कापून उघडा.

भाग-A

भौतिक शास्त्र (Physics)

I. खालील प्रत्येक प्रश्नाला किंवा अपूर्ण वाक्यांशाला चार पर्याय दिलेले आहेत. त्यापैकी फक्त एकच पर्याय अगदी बरोबर किंवा योग्य आहे. योग्य तो पर्याय निवडा आणि पूर्ण उत्तर संकेत मुळाक्षरासह लिहा :

2 × 1 = 2

1. अंतर्वक्र भिंगा संबंधीत खालीलपैकी बरोबर विधान हे आहे.

(A) प्रकाश किरणाना एकत्रित (अभिसृत) करतात

(B) प्रकाश किरणांना दूर (वियोजित) करतात

(C) उलटी प्रतिमा तयार करतात

(D) खरी प्रतिमा तयार करतात

2. प्रतिरोधकतेचे (Resistivity) चे S.I. पद्धतीतील एकक हे आहे.

(A) ओहम (ohm)

(B) व्होल्ट (volt)

(C) वॉट (watt)

(D) ओहम-मीटर (ohm-metre).

II. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

3 × 1 = 3

3. + 0.5 m नाभीय अंतराच्या बहिर्वक्र भिंगाचे सामर्थ्य काढा.

4. विद्युत मंडळामध्ये जादा विद्युत प्रवाह घडून किंवा आढळून येण्याची कारणे कोणती ?

5. सौर घट म्हणजे काय ?

III. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

3 × 2 = 6

6. विद्युत मंडळामध्ये 50 Ω विद्युत रोधाच्या विद्युत बल्बला (दिपाला) 10 V बॅटरीशी

जोडलेले आहे. तर त्या बल्बमधून वाहणारा विद्युत प्रवाह आणि त्या बल्बची विद्युत शक्ती

काढा.

7. साध्या विद्युत मोटारीची आकृती काढा आणि त्याच्या 'अर्धकड्या' (Split rings) या

भागाला नांव द्या.

8. पवन उर्जेपासून विद्युत धारेची निर्मिती करण्याच्या कोणत्याही दोन मर्यादा लिहा.

RR (A)-(600)-13004

[Turn over

IV. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

3 × 3 = 9

9. a) प्रकाशाचे अपवर्तनाचे दोन नियम लिहा.

b) “हि-याचा अपवर्तनांक 2.42 आहे.” या विधानाचा अर्थ लिहा.

10. जेव्हा वस्तू बहिर्वक्र भिंगाच्या $2F_1$ मध्ये ठेवली जाते तेव्हा तयार होणारी प्रतिमा

दर्शविणारी रेखाकृती काढा. आकृतीच्या सहाय्याने तयार झालेल्या प्रतिमेची स्थिती आणि

स्वरूप लिहा.

[F_1 : भिंगाची मुख्य नाभी]

किंवा

जेव्हा वस्तू अंतर्वक्र आरशाच्या C आणि F यांच्या मध्ये ठेवली जाते तेव्हा तयार होणारी

प्रतिमा दर्शविणारी रेखाकृती काढा. रेखा आकृतीच्या मदतीने तयार झालेल्या प्रतिमेची

स्थिती आणि स्वरूप लिहा.

[F : आरशाची मुख्य नाभी, C : आरशाचे वक्रता केंद्र]

11. सोलेनाईड मधून विद्युत प्रवाहाचे वहन होत असताना निर्माण होणा-या चुंबकीय क्षेत्राच्या गुणधर्माची यादी करा. सोलेनाईडमध्ये चुंबकीय क्षेत्र वाढविण्याच्या दोन पद्धती कोणत्या ?

V. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

2 × 4 = 8

12. a) अंतर्वक्र आरशाचे कोणतेही चार उपयोग लिहा.

- b) 10 cm नाभीय अंतराच्या अंतर्वक्र भिंगाच्या समोर मूख्य अक्षावर 15 cm अंतरावर एक वस्तू ठेवली तर प्रतिमेचे अंतर काढा.

13. a) ज्यूलचा उष्णतेचा नियम लिहा. या नियमाचा उपयोग करून कार्य करणा-या कोणत्याही दोन उपकरणांची नांवे लिहा.

- b) विद्युत उष्णतेच्या उपकरणामध्ये निक्रोम सारख्या मिश्रधातूचा (समिश्रांचा) वापर का केला जातो ?

किंवा

- a) ओहमचा नियम लिहा. घरगुती विद्युत मंडळामध्ये विद्युत उपकरणे एकसर जोडणीने का जोडली जात नाहीत ?

- b) वाहकाचा विद्युत रोध कोणत्या घटकावर अवलंबून असतो ते लिहा.

भाग-B

रसायनशास्त्र (Chemistry)

VI. खालील प्रत्येक प्रश्नाला किंवा अपूर्ण वाक्यांशाला चार पर्याय दिलेले आहेत. त्यापैकी फक्त एकच पर्याय अगदी बरोबर किंवा योग्य आहे. योग्य तो पर्याय निवडा आणि पूर्ण उत्तर

संकेत मुळाक्षरासह लिहा :

2 × 1 = 2

14. कॉपर सल्फेटच्या द्रावणामधून कॉपरचे (तांब्याचे) विस्थापन करणारा धातू हा आहे.

(A) पारा (मरक्युरी)

(B) सोने

(C) लोखंड

(D) चांदी.

15. प्रोपेनालच्या रेणूच्या रचनेमध्ये आढळून येणा-या एकेरी बंधांची संख्या ही आहे.

(A) 8

(B) 6

(C) 7

(D) 5.

VII. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

1 × 1 = 1

16. आधुनिक आवर्त सारणी नियम लिहा.

VIII. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

2 × 2 = 4

17. पाण्याचे पृथःकरण दर्शविण्यासाठी वापरलेल्या उपकरणांची मांडणी दर्शविणारी आकृती

काढा आणि त्याच्या 'ग्राफाईटची कांडी' या भागाला नांव लिहा.

18. सोडीयम सल्फेट आणि बेरीयम क्लोराईड यामध्ये घडून येणा-या रासायनिक अभिक्रियेला

दुहेरी विस्थापन अभिक्रिया असे म्हणतात. का ? या अभिक्रियेसाठी संतुलित रासायनिक

समीकरण लिहा.

किंवा

कॅल्शियम कार्बोनेट (चुनखडी) पासून चुनकळी (क्वीक लाईम) मिळविताना कोणत्या

प्रकारची रासायनिक अभिक्रिया घडून येते ? या अभिक्रियेचे रासायनिक समीकरण लिहा.

IX. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

3 × 3 = 9

19. विरल सल्फ्युरीक आम्लाबरोबर जस्ताच्या कणांची रासायनिक क्रिया आणि हायड्रोजन वायूचे ज्वलन करून परिक्षा घेण्याची मांडणी दर्शविणारी आकृती काढा. त्याच्या खालील भागांना नावे लिहा.

i) जस्ताचे कण

ii) साबणाचे द्रावण.

20. a) उदासीकरण अभिक्रिया म्हणजे काय ? एक उदाहरण लिहा.

b) $\text{CaSO}_4 \cdot \frac{1}{2} \text{H}_2\text{O}$ हे रेणूसूत्र असणा-या संयुगाचे सर्वसाधारण (सामान्य) नांव कोणते ?

21. आधुनिक आवर्त सारणीमध्ये ऑक्सिजन आणि सल्फर (गंधक) यांना एकाच गटात ठेवण्याचे कारण लिहा. त्यापैकी कोणत्या मूलद्रव्याच्या अणूचा आकार अधिक आहे ? का ?

[ऑक्सिजनचा अणुक्रमांक = 8, गंधकाचा अणुक्रमांक = 16]

किंवा

मेंडेलिव्हच्या आवर्त सारणीच्या मर्यादा लिहा. सिलिकॉनला धातू सदृश्य (अर्ध धातू) असे का म्हणतात ?

X. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

1 × 4 = 4

22. a) संपृक्त आणि असंपृक्त कार्बनच्या संयुगांमधील कोणतेही दोन फरक लिहा.

b) खालील कार्बन संयुगांचे रचनासूत्र लिहा :

i) बेंझिन

ii) ब्यूटेन.

XI. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

1 × 5 = 5

23. a) सोडियम अणु आणि क्लोरीन अणु मधील आयनिक बंधाच्या निर्मितीचे वर्णन करा.

[सोडियमचा अणुक्रमांक-11, क्लोरीनचा अणुक्रमांक-17]

b) आयनिक संयुगाच्या कोणत्याही चार सामान्य गुणधर्मांची यादी करा.

RR (A)-(600)-13004

[Turn over

भाग-C

जीवशास्त्र (Biology)

XII. खालील प्रत्येक प्रश्नाला किंवा अपूर्ण वाक्यांशाला चार पर्याय दिलेले आहेत. त्यापैकी फक्त

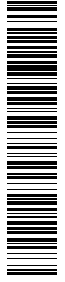
एकच पर्याय अगदी बरोबर किंवा योग्य आहे. योग्य तो पर्याय निवडा आणि पूर्ण उत्तर

संकेत मुळाक्षरासह लिहा :

4 × 1 = 4

24. वनस्पतीमध्ये प्रकाशचे मुख्य कार्य यांचे वहन करणे हे आहे.

(A) पाणी

(B) अन्न

(C) मेदाम्ले

(D) ऑक्सिजन.

25. खालीलपैकी वनस्पतीमधील धणात्मक गुरुत्वानुवर्तनाचे उदाहरण हे आहे.

(A) अग्रभागाची (shoot) वाढ

(B) खोल मातीत मूळांची वाढ

(C) वेलीच्या प्रतानांची वाढ

(D) वरच्या दिशेने मूळांची वाढ.

26. कोणत्याही अन्न साखळीतील प्राथमिक उपभोक्ता हा नेहमी असतो.

(A) मांसाहारी

(B) शाकाहारी

(C) उच्च मांसाहारी

(D) उत्पादक.

27. वनस्पतीतील फूलाचा भाग ज्याचा विकास फळामध्ये होतो तो हा आहे.

(A) पाकळ्या

(B) किंजल्क

(C) अंडाशय

(D) किंजल.

XIII. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :**4 × 1 = 4**

28. वनस्पतीमध्ये वाढीला मनाई (प्रतिबंध) करणारे संप्रेरक कोणते ?

29. वडिलापासून 'X' गुणसूत्र मिळवून (प्राप्त करून) जन्म घेतलेल्या बालकाचे लिंग

कोणते ?

30. हल्ली (आताच्या काळात) क्लोरोफ्लोरोकार्बन (CFC) मूक्त रेफ्रीजरेटर (शीतकपाट)

बनविले जात आहेत. का ?

31. जैविक मॅग्नीफिकेशन म्हणजे काय ?

XIV. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :**3 × 2 = 6**

32. पर्यावरणावर जैविक नाश-न-पावणा-या (अविघटनशील) पदार्थांचे होणारे कोणतेही दोन

परिणाम लिहा.

किंवा

टाकाऊ पदार्थांची विल्हेवाट लावताना येणा-या समस्या कमी करण्याच्या दोन पद्धती लिहा.

RR (A)-(600)-13004

33. फूलपांखराचा पंख आणि वटवाघुळाचा पंख याना कार्यसाधर्मी अवयव असे समजले जाऊ

शकते का ? जर 'होकार' असेल तर का ? 'नकार' असेल तर का ?

34. मानवी उत्सर्जन संस्था दर्शविणा-या रचनेची आकृती काढा आणि त्याच्या 'मूत्रवाहिका' या

भागाला नांव लिहा.

XV. खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा :

3 × 3 = 9

35. मानवी रक्ताच्या 'द्विअभिसरण' वहनातील टप्प्यांचे वर्णन करा.

किंवा

वनस्पतीमध्ये प्रकाशसंश्लेषण क्रियेच्या वेळी घडून येणा-या घटनांचे वर्णन करा आणि

उत्सर्जीत पदार्थाना बाहेर टाकण्यासाठी वनस्पतीनी वापरलेल्या पद्धती कोणत्या ?

RR (A)-(600)-13004

[Turn over

36. स्त्रियांमध्ये फलित (फलन) अंड्याचा स्विकार करण्यासाठी गर्भाशयाची तयारी कशी

होते ? जर अंड्याचे फलन झाले नाही तर काय घडते ? याचे वर्णन करा.

37. 'वैयक्तिक सजिवानी आपल्या जीवनकाळात संपादित केलेले अनुभव पुढील पिढीच्या

प्रजातीमध्ये पाठविले (संक्रमित केले) जात नाहीत.' स्पष्टीकरणाच्या सहाय्याने या

संकल्पनेचे वर्णन करा.

किंवा

शुद्ध ठेंगू वाटाण्याच्या वनस्पतीचा संयोग (संकर) शुद्ध उंच वाटाण्याच्या वनस्पतीशी

घडवून आणला. तर F_2 पिढीमध्ये मिळविलेले निकाल (निष्पत्ती) चेकर बोर्डच्या

सहाय्याने दर्शवा आणि मिळविलेल्या वनस्पतीच्या प्रकारांचे गुणोत्तर लिहा.

XVI. खालील प्रश्नांचे उत्तर लिहा :

1 × 4 = 4

38. मानवी मेंदूची रचना दर्शविणारी आकृती काढा. त्याच्या खालील भागांना नांवे लिहा :

i) मस्तुष्क (Cerebellum)

ii) मध्यमस्तू (Mid-brain)

=====

